בס"ד

– העלון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

גליון מספר: 10

שבת פרשת ניצבים

העלון מוקדש להצלחת נוחי

בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

נצחיות התורה

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

בפרשת נצבים, נאמר הפסוק המפורסם:

הַנִּסְתָּרֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

עניינים חשובים רבים דורשים מפסוק זה. אחד מאותם עניינים מובא בדברי הרמב"ם בהלכות יסודי תורה (ט, ג) שלמד מפסוק זה יסוד חשוב בנצחיות התורה:

וכן אם יאמר לנו הנביא שנודע לנו שהוא נביא לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה או על מצות הרבה בין קלות בין חמורות לפי שעה מצוה לשמוע לו, וכן למדנו מחכמים ראשונים מפי השמועה בכל אם יאמר לך הנביא עבור על דברי תורה כאליהו בהר הכרמל שמע לו חוץ מעבודת כוכבים, והוא שיהיה הדבר לפי שעה, כגון אליהו בהר הכרמל שהקריב עולה בחוץ וירושלים נבחרת לכך והמקריב בחוץ חייב כרת, ומפני שהוא נביא מצוה לשמוע לו וגם בזה נאמר אליו תשמעון, ואילו שאלו את אליהו ואמרו לו היאך נעקור מה שכתוב בתורה פן תעלה עולותיך בכל מקום, היה אומר לא נאמר אלא המקריב בחוץ לעולם חייב כרת כמו שצוה משה, אבל אני אקריב היום בחוץ בדבר ה' כדי להכחיש נביאי הבעל, ועל הדרך הזאת אם צוו כל הנביאים לעבור לפי שעה מצוה לשמוע להם, ואם אמרו שהדבר נעקר לעולם מיתתו בחנק שהתורה אמרה לנו ולבנינו עד עולם.

הרמב"ם לומד מפסוק זה שנאמר בו "לנו ולבנינו עד עולם" שכל מצוות התורה הן נצחיות ולא בטלות, בכל תקופה שהיא. ואפילו אם מגיע נביא מאומת ואומר לעבור על אחת מן מצוות התורה מיתתו בחנק. ורק אם אומר לעבור על מצוה כהוראת שעה כאליהו בהר הכרמל – חובה לשמוע לו.

וכן מבואר במסכת יבמות (צ ע"ב):

ת"ש: אליו תשמעון – אפילו אומר לך עבור על אחת מכל מצות שבתורה, כגון אליהו בהר הכרמל, הכל לפי שעה שמע לו!

>> המשך הדבר תורה בעמוד 4>>

הלכות תשובה- איזון לרגש הטבעי

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

בעוד ימים ספורים יעמוד כל העולם כולו ביום הדין הקדוש. הארץ, השמים, דגי היום וחיות השדה, כולם יעמדו באימה וברתת לפני מלכו של עולם, וייבחנו בצורה מדוקדקת האם קיימו הם התפקיד המוטל עליהן בזה העולם, או שמא במהלך השנה החולפת בחרו בתפקידים ובתקוות אחרות.

הימים שלקראת היום הנשגב, מלאים הם בתחושות של חרטה עמוקה על הדברים השליליים שעשינו במהלך השנה, וכן בקבלה מחודשת לעתיד, שמעתה והלאה נקבל על עצמנו לתקן ולהשתפר. כל אחד מרגיש בקרבו מה הם הנושאים שבהם צריך הוא להתחזק ולתקן את הנהגתו בהם. מתוך כך ניתן היה לומר שהתשובה במהותה היא דבר השייך לרגש הטבעי של האדם אשר דואב הוא על עצם הימצאותם של חטאים בקרבו. לאור זאת יש לומר שבשונה משאר עניני שמירת התורה והמצוות אשר תלויים בהלכות והדרכות תורניות מדוקדקות, עניין התשובה מסור הוא לליבו ולרגשו הטבעי של האדם, שכן "לב יודע מרת נפשו".

אולם הרמב"ם, הנשר הגדול מורה לנו שלא כן הם הדברים. חלק שלם מתוך ספרו עוסק בהלכות מעשיות אשר מכוונות את האדם לעשיית תשובה באופן שלם, וזאת ע"י גדרים הלכתיים מדוקדקים. ויש לשאול מדוע זה כך ? והלא לכאורה עניין התשובה הוא תחום השייך לרגש הטבעי והורדתו אל תבנית של פרטים מעשיים והלכתיים היא כמו הורדה מכוחו הטבעי.

אלא שלאור התבוננות בדבריו של הרב דסלר בספרו מכתב מאליהו (ח"א עמ' 74), ניתן להבין היטב מהו הצורך העמוק "בהלכות תשובה", אשר הופכות את עניין התשובה לתחום מעשי הלכתי. בתוך דבריו מצביע הרב דסלר על תופעה חדשנית שהחלה להתפתח בדורו, והיא היכרות בין איש ואשה שלא ע"י שדכן וכדו' אלא ע"י היכרות עצמאית. מסביר הרב דסלר שבתופעה שכזו טמונה מכשלה רבה, שהרי כאשר ההיכרות נעשית ללא כל גורם מתווך אלא עפ"י מפגש אקראי בין שני בני זוג, ממילא כבר מהרגע הראשון מופיע רגש עז בקרב שני בני הזוג, ומעוור את עיני שכלם. הרגש גורם להם לחוש שבן זוגם הוא מלא בכל שלמות אפשרית ומשולל מכל חסרון. במילים אחרות הם לא מסוגלים לבחון את האופי של בן הזוג השני וממילא אינם יודעים בהכרה אמיתית האם בן זוגם אכן מתאים להם.

כללו של דבר, הרגש הוא גורם מתעתע במידה ולא מערבים עמו את השכל. הוא מסוגל להטות אל כל עולמו של האדם אחריו באופן שאינו מאוזן ונכון. כנים הם הדברים אף בנוגע לתשובה. אם כל עניין התשובה היה מיוסד אך ורק על עולמו של הרגש, עלול היה האדם להגיע לנפילה כואבת וקשה. שהרי כאשר היו מתגלים בקרבו חטאים כאלה ואחרים, לעיתים הרגש הטבעי והטהור יכול היה להורות לו שמצבו חמור וכמעט ואין תקווה לאחריתו. וממילא היה שוקע האדם בייאוש גדול ולא היה מתקן את אישיותו כלל.

כתרופה לכך, כתב הרמב"ם עפ"י חז"ל הקדושים את הלכות התשובה, שבתוכן טמונה הדרך שאם ידבק בה האדם יזכה לעשות תשובה שלימה ומקיפה. ע"י תיחום עניין התשובה לגדרים הלכתיים, הופך עניין התשובה לפעולה ברת מימוש עבור כל אדם ואדם לא משנה כמה הוא חטא במהלך השנה החולפת. "כי קרוב אליך הדבר".

אלא שעם זאת צריכים אנו להזהר ולהשתדל שעניין התשובה לא יהפוך לפעולה מעשית טכנית בלבד, אלא יהיה מלווה ברגש טהור וטבעי לשוב בתשובה שלימה אל השי"ת. לא נותר אלא להתפלל שנזכה לעשות תשובה אמיתית ושלימה על כל אשר פגמנו. שנה טובה ומתוקה.

צביעת משקים ואוכלים בשבת

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

הד"מ בשם מהר"ר אברהם מינץ כתב שאסור לערב יין אדום עם יין לבן משום שיש צובע במשקים.

והשיבולי הלקט כתב שצ"ע אם יש צביעה באוכלים, וכתב שלפי היראים מותר כדלהלן:

יראים - אין צביעה באוכלים, אך אם האוכלים צבעו את ידיו או פניו או יצא לו דם ראוי שלא יקנח אותם במפה או בבגדיו דהוי ליה כצובע.

אגור - אין לחוש לצביעה שנעשית בדרך לכלוך כמו ניגוב הפנים או הידים או הפצע במפה או בבגדיו.

פסיקת הלכה:

השו"ע פסק כיראים לגבי צביעה באוכלים: "ליתן כרכום בתבשיל, מותר ואין לחוש לו משום צובע, דאין צביעה באוכלין".

ובשו"ת רב פעלים (ח"ג חאו"ח סי יא) החמיר שבמשקים יש צביעה ובאוכלים אין צביעה, אך החזו"ע (ח"ב עמ' פד) היקל בזה בין באוכלים בין במשקים, וכן דעת האור לציון (ח"א סי' כט) והמנוחת אהבה (ח"ג פי"ג ס"ח).

אמנם אף הרב פעלים (ח"ג חאו"ח סי' יא) כתב שלתת כרכום במרק צלול שהוא משקה ונותן לתוכו הכרכום לית לן בה לכולי עלמא שכל זה חשיב אוכל שהתבלין והשומן שבתוך המרק הם מוכיחים עליו שהוא אוכל.

מה הדין אם מכוון שיהיה מראה במאכל:

המ"ב (נו) הביא שמהפמ"ג משמע שאין להחמיר, ומהנשמת אדם כתב שנראה שנכון להימנע מזה והביא ראיה מהגמ' בדף עה ע"א לגבי השוחט משום מאי מחייב, שרב שם בגמ' אמר שחייב גם משום צובע משום שנוח למוכר שיצבע בית השחיטה שאנשים ירצו לקנות, ומשמע שגם באוכלים שייך צביעה, אמנם הבה"ל מעיר שע"פ מה שביאר האור זרוע שהכוונה כאן לצביעת העור של בית השחיטה הכל ניחא

(שאז לא מדובר על אוכלים). ולמעשה הבן איש חי (פקודי ג) החמיר. אך ביביע אומר (ח"ב חאו"ח סי' כ' אות יד) העלה להקל בזה אפילו כשכוונתו למראה. אמנם המנוחת אהבה (ח"ג פי"ג ס"ח) העלה שאם צובע שלא על מנת האכילה, כגון המוזג יין אדום ללבן עדי שיהיה ראוי לקידוש אסור מדרבנן, אך החזון עובדיה (ח"ה עמ' מא) העיר עליו דליתא כי מרן פסק כיראים שאינו מחלק ובכל אופן מתיר.

לתת אתרוג בין תפוחים כדי להצהיבו: החזו"ע (סוכות עמ' רנח) היקל בזה מכיון שאף בלא נתינת התפוחים היה מצהיב האתרוג. ועוד שהאתרוג לא פקע שם אוכל ממנו, והוי בכלל מה שקיימא לן שאין צביעה באוכלים.

אם מתכון שיקנו ממנו: המ"ב כתב שאסור לעשות מראה ביין שרף או בדבש משום עובדא דחול, ולפי הפמ"ג חייב משום צובע. וכ"ש שאסור להשים סממנים (צבעים) בצלוחית מים להעמיד בחלון נגד השמש ויש בזה חשש חיוב חטאת כי בכך נגמרת מלאכת הצביעה שבכך מוכן הצבע.

הכנת כוס תה וצביעה בשאר משקים: השעה"צ (שיח ס"ק סד) כתב שמותר לתת את תמצית התה לתוך כוס המים אף שע"י כך נצבעים המים מכיון שאין צביעה באוכלים, אמנם כתב שעדיף לכתחילה לצאת גם ידי הדעה הזאת ולכן יתן התמצית קודם המים.

וכן מותר להכין פטל (שש"כ פי"א הע' קמג), ובזה אפילו לנשמת אדם שרי, מכיון שכוונתו לתת טעם ולא כדי שיצבע המשקה. וכן נתינת צבע במאכל כדי שילדים יהיה חשק לאוכלו החוט השני (ח"א פי"ט ס"ק ג) מותר מכיון שצביעתו היא בשביל האכילה.

שאלת השבוע

האם יש לברך ברכה אחרונה על ענב שלם?

עמית בן דוד—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 200 ש"ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל"ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה, ולרפואת בראל אחיה בן ניצה בתוך שאר עם ישראל

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ניתן לשלוח מזל"ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום חמישי.

<< המשך הדבר תורה מעמוד השער <<

ולכאורה יש להקשות על יסוד זה שהמצוות לא בטלות מהגמרא במסכת נדה (סא ע"ב):

ת"ר: בגד שאבד בו כלאים – הרי זה לא ימכרנו לעובד כוכבים, ולא יעשנו מרדעת לחמור. אבל עושה ממנו תכריכין למת (שמכיון שתכריכי המת אסורים בהנאה אין חשש שישתמש בהם בעצמו). אמר רב יוסף: זאת אומרת – מצות בטלות לעתיד לבא.

וביארו התוספות (ד"ה אמר רב יוסף):

"אבל הך דקתני דלכתחילה עושה לו תכריכין מכלאים אף על פי שכשיעמוד לעתיד יעמוד במלבושיו שנקבר בהן שמע מינה שמצות בטילות לעתיד לבא".

רוצה לומר, ממה שהתירו לעשות תכריכין למת מבגדי כלאיים ניתן ללמוד, שלעתיד לבוא, בימות המשיח המצוות יהיו בטלות. שהרי לא צריך לחשוש שלעתיד לבוא בזמן תחיית המתים יהיו אותו מת חייב במצוות ולבוש בבגדי כלאיים.

אם כן, לפי ביאור זה של התוספות משמע שלעתיד לבוא המצוות יהיו בטלות, וזה סותר לדברי הרמב"ם שכתב שאפילו נביא

<< המשך הדבר תורה בעמוד האחרון <<

לא יכול לעקור מצוה מהתורה שהרי "התורה אמרה לנו ולבנינו לעולם" – משמע שמצוות לא יהיו בטלות.

קושיא זו על התוספות הקשה רב אלחנן וסרמן בקובץ שיעורים (ב, כט)

בענין מצות בטילות לעתיד לבא והיינו לאחר תחית המתים דאילו לימות המשיח ודאי ינהגו כל המצות לכאורה קשה דהא אחד מעיקרי הדת הוא שזאת התורה לא תשתנה לעולם?

ותירץ הקובץ שיעורים שמה שאמרו שהמצוות יהיו בטלות אין הכוונה שבגלל הזמן שיחלוף הן יתבטלו, אלא הסיבה שלאחר תחיית המתים יהיו פטורים מן המצוות משום שיש גזירת הכתוב שבמתים חופשי שמכיון שמת אדם נעשה חופשי מן המצוות לעולם, וזה אפילו לאחר שיחיה.

ומוסיף, שדין זה נכון גם לימינו, שאפילו אם יתרחש נס כמו המתים שהחיה יחזקאל יהיו פטורים מכל המצוות. זה פרט טכני שבגללו יהיו פטורים מן המצוות, אך לעולם לא יהיה כל חידוש בדיני התורה.

וגם ברשב"א יש תירוץ לקושיא זו, שהוא ביאר שמה שאמרו שמצוות בטלות לעתיד לבוא, אין הכוונה לימות המשיח אלא מדובר משעה שמת (ורק לזמן שמת). וחידשה כאן הגמרא שאין החי מצווה על המת ויכול החי להלביש למת בגדי כלאיים.

כך או כך רואים מכל זה שתורתנו היא נצחית ולא ישתנו המצוות ובוודאי שלא יתבטלו. אומנם חוקים שנכתבו על ידי בני אדם חייבים להתאים עצמם לרוח כל תקופה ותקופה, מה שהיה מתאים אז לא מתאים היום. אך תורה שהיא מהשמים הרי היא עוגן יציב שהכל סובב סביבו.

וכמו המשל הנפלא שכתב האברבנאל בספר דברים (ה, ג) על הפסוק:

לֹא אֶת אֲבֹתֵינוּ כָּרַת ה' אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת כִּי אִתָּנוּ אֲנַחְנוּ אֵלֶּה פֹה הַיּוֹם כֻּלָּנוּ חַיִּים:

וכתב האברבנאל:

והוא אמרו כי אתנו אנחנו אלה פה היום. רוצה לומר לא היתה התורה מכוונת אלא לכל אשר יהיו חיים בכל דור ודור לא לאותם אשר קבלוה. וכבר המשילו זה לבונה גלגל הריחים על אמת המים. שאין ספק שלא כיון בבנינו אל אותם המים אשר עברו בזמן הבנין מצד מה שהם רמוזים. אבל יכוין אל המים מצד מה שהם עוברים תמיד. ויאמר באמת כי לא על המים שעברו כוון מלאכתו.

יסוד זה נמשל לאדם שבונה טחנת מים. אין אותו אדם מתכנן שיסתובב רק על המים שעוברים כעת בנהר, אלא דעתו לכל המים שעוברים כעת וגם שיעבור בעתיד. כן הוא בתורה. התורה מתאימה לכל דור ודור. ועלינו להתאים עצמנו אליה.

שבת שלום!